

LA IDEALO KAJ
LA REALO
DE
INTERNACIA
LINGVO
HUJUCZ

国际语的 理想与现实

胡愈之

95
529

国际语的理想与现实

LA IDEALO KAJ LA REALO DE
INTERNACIA LINGVO

(附世界语译文)

胡 愈 之

Hujucz

GUÓJÌYǔ DE LǐXIǎNG Yǔ XIǎNSHÍ

国际语的理想与现实

(附世界语译文)

胡 愈 之

商 务 印 书 馆 出 版

(北京下帝井大街36号)

新华书店北京发行所发行

北京第二新华印刷厂印刷

统一书号: 9017·1544

1986年4月第1版

开本 787×960 1/32

1986年8月北京第2次印刷

字数 13 千

印数 1,600 册

印张 1 插页 2

定价: 0.26 元

目 录

一	国际语的目的和理想.....	(2)
二	国际语问题的解决.....	(10)
三	世界语与“世界语主义”.....	(16)
四	国际语运动.....	(22)

ENHAVO

1	La celo kaj la idealo de internacia lingvo	(3)
2	La solvo de problemo pri internacia lingvo	(11)
3	Esperanto kaj Esperantismo	(17)
4	La movado de internacia lingvo.....	(23)

国际语的理想与现实

LA IDEALO KAJ LA REALO DE
INTERNACIA LINGVO

一 国际语的目的和理想

本篇里所要讲的是：(1)国际语的目的和理想是什么？(2)国际语如何产生？(3)国际语的理想如何实现？

国际语的目的是什么？国际语有没有设置的必要？这两个问题是无待于说明的。因为国际语不过和邮政电报一般，是沟通各民族思想情感的工具，是文明人类的社会生活上所不可缺少的东西。凡人无论怎样蠢，总不会疑心到邮政电报有无设置的必要的，所以也决不会疑心到国际语有无设置的必要的。

但在事实上，根本的反对国际语的却多着哩。他们以为国际语非必要的，国际语是有害的，国际语是足以伤害民族精神的。抱最后一种见解的最多。这是因为他们对于国际语的理想未曾明白了解的缘故。平常人都以为国际语的最后理想，是在使一切国语和民族语都完全消灭，使全地球的人类都操同一的语言，都用同一的文字。这是对于国际语的最

1 La celo kaj la idealo de internacia lingvo

La artikolo temas pri: (1) Kio estas la celo kaj la idealo de internacia lingvo? (2) Kiel naskiĝas la internacia lingvo? (3) Kiel efektivigi la idealo de internacia lingvo?

Kio estas la celo de internacia lingvo? Ĉu estas necese establi internacian lingvon? La supraj du demandoj estas memkompreneblaj, ĉar la internacia lingvo, simile al poŝto kaj telegrafo, servas kiel ilo por komuniki pensojn kaj sentojn inter popoloj, kiel ilo nemankebla por socia vivo de la civilizacia homaro. Neniu dubas pri la neceseco de poŝto kaj telegrafo malgraŭ ke li estas tre malsaĝa, konsekvence neniu devas dubi pri la neceseco por establi internacian lingvon.

Sed fakte troviĝas multmultaj homoj kiuj elradike kontraŭas la internacian lingvon. Ili pensas ke internacia lingvo estas nenecesa, ke ĝi estas eĉ malhelpa, ke ĝi difektas la nacian spiriton. Plejparte da kontraŭuloj persistas la lastan aserton nur pro tio ke ili ne komprenas la idealon de internacia lingvo. Ĉiamofte ili supozas ke la finfina idealo de internacia lingvo celas elpuŝi ĉiujn regnajn aŭ naciajn lingvojn por ke la tuta homaro sur la terglobo paroli kaj skribi la saman lingvon unikan. Jen estas la ofta miskompreno

普通的见解。其实国际语的理想决不至于这样夸大，国际语决不想侵犯一切的国语和民族语，不但并不侵犯国语而且是补助国语的。人类的思维能够相互交通是全赖语言文字的，但是在语言不同的人民互相交际时，还是和哑子一般，什么都不能了解，国际语的目的就只是弥补这一个缺点，除此以外国际语决不想干涉人民内部的生活。所以说国际语足以伤害民族的精神和特质，犹如说邮政寄信足以伤害一般人谈话的能力，这是多么可笑啊！

国际语的最后理想，是在供给各国人民以一种中立补助语。因为国际语是中立的，所以不干涉各民族内部的事情，因为是补助的，所以更不至侵害国语或民族语。

在近世，国际语决不是一件无关紧要的东西。国际语运动的发生，和现代的一切新的运动——如民主政治运动，社会主义运动等——一般是应时代的需要而起的。自从汽机发明以来，人类交通范围扩大，各民族接触的机会众多。在工商业、教育、旅行、社交及外交谈判上因为各国语文不同的缘故，发

al internacia lingvo. Fakte la idealo de internacia lingvo neniam estas tiel aroganta. Internacia lingvo neniam celas malhelpi al ĉiuj regnaj aŭ naciaj lingvoj, sed kontraŭe, ĝi celas helpi al ĉiuj naciaj lingvoj. La homaro interkomunikas siajn pensojn unu al la aliaj dank' al lingvo, sed tiuj kiuj parolas malsamajn lingvojn ne povas interkompreniĝi inter si same kiel mutuloj, nur tiutempe internacia lingvo plenigas la mankon. Krome, internacia lingvo neniam celas entrudi sin en la internan vivon de popoloj. La aserto ke internacia lingvo intencas difekti naciajn spiriton kaj karakteron estas tiel ridinda kiel la aserto ke poŝto kaj letero difektas la kapablecon de homa elparolo!

La finfina idealo de internacia lingvo kuŝas en tio ke ĝi liveros al diversaj popoloj *neŭtralan helpan lingvon*. Ĉar la internacia lingvo estas *neŭtrala*, ĝi neniam entrudas sin en la internan aferon de popoloj; ĉar ĝi estas *helpa*, ĝi neniam malhelpos al iu ajn regna aŭ nacia lingvo.

En moderna mondo internacia lingvo tute ne estas io negrava. Ĝenerale la movado de internacia lingvo naskiĝas laŭ la bezono de la epoko, tio similas al la naskiĝo de ĉiuj modernaj movadoj, kiel ekzemple, movado por demokrata politiko, movado por socialismo ktp. Depost la invento de vapormaŝino la komunikada sfero de la homaro pli kaj pli grandiĝas kaj sekve la interkontakto de popoloj pli kaj pli multiĝas. Pro diversecoj de malsamaj ling-

生无数的困难。现代人的国际关系，非常复杂，差不多不论是谁，都有学习一二种外国语的必要。各国普通学校里，外国语都成为一种主要的科目。各国的国语都是本着各国的特殊情形而发展的，所以甲国的人去学乙国的语文实在是非常困难。而且即使学会了乙国的语文，还有丙国，学会了丙国的语文，还有丁国，平常人虽然不必尽通全世界各国的国语，但凡是要受专门教育的，或者要在国际政治和国际商业上活动的，却至少也要通四五种国语——就是把几个主要国家的语言学会才好。学习一种外国语已经不容易，要学会四五种外国语，不用说，在平常的人是办不到的了。甲国的人费了许多年月去学乙丙丁国的语文，乙国的人费了许多年月去学甲丙丁国的语文，丙国或丁国的人又费了许多年月去学甲乙丙丁国的语文，单从时间经济上看来，这是何等虚费的事情。近代人发明了机械以节减劳力，发明了铁道轮船以缩短旅程，独对于语言的虚费，却不曾想

voj oni renkontas multajn malfacilaĵojn en kampoj de industrio, komercado, edukado, turismo, socia komunikado kaj diplomata agado. La internacia rilato de nuntempaj homoj estas tiel kompleksa ke ĉiu persono necesas lerni plurajn lingvojn. Fremd-lingvo fariĝas unu el la ĉefaj lerno-objektoj en elementaj lernejoj de diversaj landoj. Verdire preskaŭ ĉiu nacia lingvo evoluas laŭ specialaj kondiĉoj de tiu nacio, tial oni trovas ke mastrumi lingvon de alia nacio estas tre malfacile. Eĉ, pli. Ĉiam estas vane mastrumi nur unu fremdan nacilingvon, ĝenerale oni vole-nevole devas mastrumi la duan, la trian eĉ la kvaran. Por ordinara homo ŝajnas ne necese lerni ĉiujn naciajn lingvojn de la mondo, sed por tiuj kiuj ricevas altan edukadon aŭ kiuj devas aktivadi sur la kampoj de internacia politiko aŭ internacia komercado, oni devas mastrumi kelkajn fremdajn lingvojn. Tio signifas ke ili necesas lerni la ĉefajn naciajn lingvojn de la mondo. Mastrumi nur unu fremdan lingvon estas ja tre malfacile, ne paroli pri tio ke oni devas mastrumi kelkajn fremdajn lingvojn. Homoj el iu lando dediĉas multe da tempo por lerni lingvojn de la dua, la tria eĉ la kvara landoj, dume homoj el la dua lando forĵetas multajn jarojn por lerni lingvojn de la aliaj landoj, kaj homoj el la tria aŭ kvara lando laŭvice devas dediĉi multajn jarojn por lerni fremdajn lingvojn. Tio ja estas absurda afero laŭ vidpunkto de tempo-ekonomio. Oni inventis maŝinojn por ŝpari tempon kaj enkondukis fervojon kaj

过一个救济的方法。国际语的理想就是应这一类的需要而发生的。换句话说：国际语是现代生活所必需的一种工具，是节省时间和提高效率的一种新发明的机器。

但如果国际语的目的是专为物质的利益的，那是真不值得这样的倡导了。国际语运动所以有重要的价值，全因为他有更大的理想的缘故。这所谓更大的理想就是人类“国际心理”的养成和民族偏见的消灭。现代的国家组织是一种阻挠人类文化的障碍物，未来的理想社会，必须建筑在非国家主义的基础之上，这是大家知道的。但在实际上国家主义打破却非常困难。所谓国际的平和与协调，不过在外交家嘴边说说，事实上全不是这样。这是什么缘故呢？我们可以说，一大半是由于人类思想感情之未能融合。人类自从几千年来就被拘囚在民族和国家的笼子里，所以要打破国家主义的偏见，决不是容易的事情。现在第一先要使各民族养成一种“国际心理”，灭除人种和国家的臭味才好。所以最要紧的是各民族思想情感的沟通。民族思想情感隔阂的原因，虽有许多，而最大的原因却在于语言。因为语言不通，

ŝipon por ŝpari tempon vojaĝi, tamen oni ne sukcesis elpensi rimedon por ŝpari tempon en lernado de diversaj lingvoj. Ĝuste pro tia bezono naskiĝis la idealo de internacia lingvo. Alivorte, internacia lingvo estas ilo bezonata por moderna socia vivo kaj nove inventita maŝino por ŝpari tempon kaj altigi efikon.

Se la celo de internacia lingvo estas nur por la materia profito, oni ne indas disvastigi ĝin per tiel granda forto. La movado de internacia lingvo estas valora nur pro tio ke ĝi havas pligrandan idealon — nome la maturiĝo de *Internacia Koro* kaj la forigo de naciisma antaŭjuĝo. La moderna ŝtato-organizaĵo ŝajnas esti baro por evoluigi la homan civilizacion. Oni jam konscias ke la ideala socio de estonteco devas esti konstruota sur la bazo de sen-ŝtateco. Sed fakte estas tre malfacile por forigi la naciismon. Tiel nomata internacia paco kaj internacia akordo, aperintaj nur ĉe la buŝoj de la diplomatoj, tute ne troviĝas en reala mondo. Pro kio okazas tia fenomeno? Oni povas respondi ke sin trovas malakordo de homaraj pensoj kaj sentoj. Ekde miloj da jaroj la homaro estis katenita en la kaĝo de nacioj kaj ŝtatoj, tial oni ne povas facile forigi la antaŭjuĝon de naciismo. La plej efika rimedo por forigi la malbonodoron defektitan el gentoj kaj nacioj estas maturigi *internacian koron*. La plej grava afero estas interkomunikado de pensoj kaj sentoj el diversaj popoloj. El multflankaj kaŭzoj de malharmonio inter popoloj la plej grava

所以各民族不能相互了解，因不能了解而引起猜疑忌嫉，这是民族冲突的主因。* 国际语的最后理想就是想从语言的统一，以求得人类的安宁与平和。国际语运动者同时也便是平和和非战主义的战斗者。

这样看来，国际语决不仅是一种工具，而且是一种伟大的改造理想。他的目的不单是谋旅行及工商业上的应用而已，也在于使各民族相互了解，以促进人类理想社会的实现。从这一点看来，国际语的产生实在和近代一切的社会理想的发生有同样的重大的意味而不可漠视的了。

二 国际语问题的解决

国际语的理想既然是这样，现在所要讲的便是
(一)国际语能成立不能？(二)哪一种语文配当作国

* 作者一九八五年十二月接受《中国报道》记者的采访时说，他后来知道这个想法不对：民族冲突主要不是因为语言不同，而是由于其他的社会因素。——译者注。

estas diverseco de malsamaj lingvoj. Popoloj ne povas interkompreniĝi pro malsameco de lingvoj, sekve naskiĝas duboj kaj jaĵoj: ĵen estas la ĉefa kaŭzo de nacia konflikto*. La finfina idealo de internacia lingvo celas atingi harmonion kaj pacon por la homaro pere de universaleco de lingvoj. Do estas tute nature ke la batalantoj por movado de internacia lingvo samtempe fariĝas la batalantoj por paca movado kaj pacifismo.

Konsekvence internacia lingvo ne nur estas ilo, sed ankaŭ grandioza ideo por socia reformado. Ĝi ne nur celas helpi al la aplikado en turisma kaj industri-komerca agadoj, sed samtempe al interkompreniĝo kaj finfina realigo de ideala socio de la homaro. Tiurilate la naskiĝo de internacia lingvo havas saman grandan signifon neneglekteblan same kiel naskiĝo de ĉiuj socireformaj ideoj nuntempaj.

2 La solvo de problemo pri internacia lingvo

Mi jam parolis pri la idealo de internacia lingvo, nun mi volas turni min al la jenaj problemoj: (1) Ĉu internacia lingvo estas ebla? (2) Kiu

* La aŭtoro ŝanĝis sian vidpunkton tiurilate dum sia intervjuo kun redakcio *El Popola Ĉinio* en decembro 1985. Li diris ke li eraris tiurilate kaj ke la kaŭzo de konflikto inter popoloj ĉefe ne pro lingva baro sed pro kompleksaj sociaj faktoroj. — *Rim. de la trad.*

际语？

其实这两个问题只是一个。因为如果已有一种适宜的语文可以当作国际语，那么国际语能不能成立，是不成问题的了。但是哪一种语文配当作国际语呢？这是几十年来各国学者久经讨论的问题，而也是最难解决的问题。现在详细说一说。

第一，如果我们采取一种现成的国语来当作国际语，这个能办到不能？如果是办得到的，那自然是最方便不过的事情，但是国语的种类很多，应该采用哪一种呢？照最公平的办法，应该统计全世界各种语言，哪一种语言应用的人数最多，就公认为国际语。这样计算起来，只有中国语才能合格，因为全世界操中国语的共有四万万*，无论英语西班牙语势力都没有这样大。但是中国语是最难学习的语言，欧洲人学习中国语至少也要七八年才能成功，所以充作国际公用语是万难办到的。若求其次，便是英语，法语，俄语，和西班牙语。于是又生出一个问题，语言和国力是有关系的，如果用了任一种强国的国语

* 这篇文章作于 1922 年，现在这个数字应作十万人。

lingvo decas esti internacia lingvo?

En la esenco ĉi du problemoj kunfandiĝas al nur unu, ĉar se iu certa lingvo taŭgas esti internacia lingvo, do problemo pri ebleco estas tute superflua. Sed tamen kiu lingvo decas esti internacia lingvo? Jen estas problemo tre malfacile solvebla kaj jam diskutita de sciencistoj el diversaj landoj dum pasintaj dekoj da jaroj. Pri tio mi volas iom detale rakonti.

Unue. Ĉu estas eble adopti iun ekzistantan nacian lingvon kiel internacian lingvon? Se la respondo estas jesa, do la problemo estas facile solvebla. En tiu okazo, kiun lingvon el pluraj naciaj lingvoj oni devas adopti kiel internacian lingvon? Ŝajne la plej ĝusta rimedo estas elekti iun lingvon kiu posedas plej multe da uzantoj kaj nomi ĝin kiel internacian lingvon. Laŭ tiu ĉi vidpunkto nur ĉina lingvo meritas fariĝi internacia lingvo, ĉar pli ol 400 milionoj da parolantoj* parolas la ĉinan lingvon, kompare al tio la parolantoj de angla lingvo aŭ de hispana lingvo multe malpliĝas. Sed tre malfacile lernebla estas la ĉina lingvo, kiun la eŭropano necesas almenaŭ sep aŭ ok jarojn por mastrumi. Sinsekve la ĉina lingvo ne meritas esti internacia lingvo komuna. Lasante la plej multe uzatan ĉinan lingvon, ĉu estas eble adopti anglan, francan, rusan aŭ hispanan kiel internacian lingvon? Jen aperas alia problemo, nome, lingvo ĉiam koncernas la regnan potencon. Se iu lingvo

* Nun parolantoj de ĉina lingvo pliiĝas al preskaŭ mil milionoj. *Rim. de la trad.*